

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1949. G.

9. OKTOBRI

Nr. 41 (247)

Rīgas cēlēji

JADVIGS MARTS

Daugavas tilti sagrauti, saplēsti, izsvaidīti gulēja ūdenī.

Pārdaugavas pusē, krastmalā, stāvēja cilvēks. Viņš brīdī noraudzījās, kā virs krāšmatmā zilst neseno ugunsgrēku dūmi, pēc tam uzmeklēja vecu laivu un pārcēlās pāri.

Vēcpilsētas drupās vēl plēnēja ogles, izplatot kodīgu gruzduma smaku. Naktī bija salna, bet gruvešu kaudzes nebija paspējušas atdzist — pēc jūras vēsmām, kas pludoja virs Daugavas, sešā ieslās smacīgs siltums.

Brīvības ielā zem kājām čirkstēja sabertie vitrīnu stīkli. Mājas ar izdauztajiem logiem likās kā pārkrautojušies milzeni tukšām, iztecejušām acīm.

Savāds, atspirdzinošs klusums plētās pār pilsētu. To traucēja tikai reto gājēju soli un tālu kauju atbalis, kas šad tad vēl bija dzirdamas Slokas virzienā.

Cilvēks nogriezās Biķernieku ielā. Viņš nevilcinādamies atvēra Turbinu un mašīnbūves rūpnīcas vārtus un iegāja pagalmā. Kaut kur no dziļuma viņam preti atskanēja balss:

— Jānis Ripa arī atnācis.

Balsij bija priecīga noskaņa, bet Ripam tā nez kāpēc nepatika. — nepatika šis mazliet uzsvērtais arī, it kā kāds būtu šaubījies, ka viņš var arī nenākt. Te šai rūpnīcā viņš taču bija pavadījis gandrīz pusi no dzīves. Te, šai rūpnīcā...

Doma aprūka kā pārcirsts valgs. Viņa priekšā slēpās tukši korpusi izsistām rūtīm — vācieši atkāpjoties rūpnīcu bija izlaupījuši. Vecā strādnieka sirds saņaudzās sāpēs. Viņš ilgi staigāja pa cečiem, klausoties savu soļu dobjā troksnī, kas cēlās no cementa kļona, un šai brīdī viņš radās apņemšanās, ko nevarēja nāturēt pie sevis. Un visi dzirdēja, kā vecais Ripa, stingrāk nekā parasti paradīs runāt, pateica:

— Rūpnīca dzīvos!

Tāpat kā Jānis Ripa, tais dienās uz savām fabrikām, rūpnīcām un uzņēmumiem devās simti citu strādnieku, meistarū, inženieru. «Rīgas Manufaktūrā» ieradās Anna Gluhova, «Segumā» — Voldemārs Līmbens, «Sarkanajā Zvaigznē» — Jānis Jankevičs, «Sarkanajā Kvadrātā» — Bronislavs Kalējs, «Metalistā» — Jānis Jansons. Tāpat kā Turbinu un mašīnbūves rūpnīcā, arī tur priekšā bija daudz postažas, visur kaut kā trūka, visur kaut kas bija saļauks. Visur asiņoja pilsētas miesā cirstās ienaidnieka brūces. Un tāpat kā Jānis Ripa, arī šie laudis ilgi nekavējās atmiņās, bet īsi un vienkārši pateica:

— Mēs atjaunosim savu fabriku!

— Mūsu uzņēmums strādās!

Es dzirdu šīs balsis cauri piecu gadu darba dunai, dzirdu, kā tās saplūst, sašlejas kopā svinīgā solījumā sev, savai pilsētai, savai nākotnei!

— Mēs uzcelsim Rīgu tik lepu un varenu, kāda tā nav bijusi nekad!

Ciņā starp dzīvību un nāvi uzvarēja dzīvība. Cilvēki izlida no paslēptuvēm, kur tos bija iedzinuši fašistisko verg-

tu automati un pletnes — un sāka strādāt. Citi, kas barbariskā iebrukuma pirmajās dienās bija atraduši patvērumu un maizi tālākos Dzimtenes novados — atgriezās savās vecajās darba vietās. Un pienāca brīdis, kad karavīri un partizāni nomainīja šautenes pret lāpstām un cirvjiem, ložmetējus — pret virpām un stellēm.

Jau 23. oktobrī — vienpadsmitajā dienā pēc atbrīvošanas — bija savests kārtība pilsētas ūdensvadā.

Cetpadsmitajā dienā pa visiem vadiem uz virtuvēm sāka plūst gāze.

Divdesmitceturtajā sāka darboties tramvaji.

Trīs garus gadus saluši, cilvēki steigās sasildīties, atdoties darbam, šim nenogurstošajam dzīvības brālim, Atjaunotnes alkas aizrāva mūrniekus un krāsotājus, inženierus un dzejniekus. Kā himna jaunajai dzīvei un rīdzinieku čaklajām rokām vēl līdz šai dienai skan Mirzdas Ķempes slavinājuma vārdi, kas teikti toreiz, «Rīgā pārnākot».

Vēl pērkonš tālē rib, kas nāvi aizslaucīja,
Un kauju zibšņi padebešus sārto,
Bet tavos pavardos jau līksma uguns vijas,
Klaudz žirgti veseri, kas briesmu neizbijās.

Svinot Rīgas atbrīvošanas pirmo gadadienu, mēs jau varējām uzskatīt tostus pirmajiem panākumiem. Bija atjaunotas un strādāja vairāki simti fabriku un rūpnīcu. Daugavas tilti, kā no dzelmes iznīruši brīnumi, atkal savienoja abus upes krastus. Ostā varēja piestāt garus jūras ceļus mērojuši kuģi, izkraut preces un uzņemt ogles. Skolas, kur āriskie kulturmēslotāji bija ierīkojuši zirgu stallus un kazarmas, iztīrītas un izvēdinātas, mācīja bērniem patiesas kultūras un zinātnes noslēpumu atklāsmi. Teatrī izrādīja latviešu padomju rakstnieku lugas, kurās neseno ciņu varondarbi pāri šodienai sasaucās ar rīdīnu. Klubos un dārzos notika koncerti, kur vecu un jaunu dziesmu skaņās izpauzās atbrīvotās tautas prieks un ticība nākotnei.

Vairāk nekā trīs gadus Rīgas ielās bija klauzējuši vācu hitlerisko zaidatu naglotie zābaki, skanējuši sveša valoda un riebigi smieklī. Ienaidnieks varēja piegānīt skolas un muzejus, izdot rasiskus likumus, nošaut atsevišķus cīnītājus, bet nevarēja salaut pilsētas pretestības garu un cerību uzvarai. «Tīrīšanas žandarmerija», kas 1944. gada oktobra sākumā ar pistoļiem un suņiem ložņāja pa pilsētu, varēja izraut no rindām pie ūdenspumpēm un aizdzīt uz kuģiem basas sievietes, izlaupīt dzīvokļus un aizvest fabriku iekārtu, bet nevarēja nolau-

pīt rīdzinieku patriotismu, darba grību, dzīves celtniecības prieku.

Pagājuši pieci uzvaru un cēlmes gadi. Oktobra rītī, kā vienmēr mazliet dūmakās tīti, dzelteni un klusi. Pilsēta vēl gul. Tad ieskanas pirmie soļi — tur kāds atgriežas mājās no nakts dežuras, kāds steigās uz agro vilcienu vai aeroostu. Pēc tam iznāk sētnieki saslaucīt pa nakti piebirusās lapas. Drīz iedūcas pirmie tramvaji, miksti, kā aukstēdami aizdrāžas troļļebusi, aiziet vilcieni, gaisā paceļas lidmašīnas. Sāk svīpt fabriku sīrenas, aicinot darbā nākošās maiņas. Ielas pamazām piepildās cilvēkiem un mašīnām, atsevišķi troksni saplūst nepārtrauktā dunā, kas arvien pieaug un kā vibrējošs tonis nepārtrūkst līdz vēlam vakaram. Tā ir pilsētas radošā rosme, piecēģas plānu realizācijas muzika, tie ir mūsu mierīga darba uzvaru saluti. Ieklausies šai dunā un tu dzirdēsi, kā vienmērīgi dūc jaunais konveijers apavu fabrikā «Rekords», kas dod iespēju ievērojami celt darba ražību. Tur «Juglas Manufaktūras» kolektīvs galvenā inženiera Oļas vadībā cīnās par izejvielu taupīšanu. Tur inženieri J. Auzāns «Vefā» un B. Ziverte Autoelektropiederumu rūpnīcā eksperimentē jaunas konstrukcijas aparatus. Šī duna stāta, ka Jūzefas Saveiko gleznotāju brigāde Rīgas porcelāna un fajansa fabrikā apņēmies līdz Oktobra revolūcijas 32. gadadienai izpildīt piecēģas uzdevumu un ka «Spodribas» stachanoviete Zelma Svarupe jau pabeigusi septiņu gadu normu. Šai dunā var saudzirdēt, kā Rīgas ostā uzstāda jauno elektromagnētisko celtiņi, kā fabrikā «8. marts» stachanoviete daudzstālniece Anna Karpušenko apmāca jauno strādnieci Valentīnu Biruli, kā Pedagogiskā institūta studente Viktorija Tukinska mācās «Komunistiskās partijas manifestu», kā Lida Rubene noskaņo vijoli vakara koncertam, kā Anna Sakse strādā pie sava jaunā romana, kā top gleznas, rodas dziesmas, atveras teatru priekšskari.

Tā Rīga sveic savas atbrīvošanas piekto gadadienu. Tā ir Rīgas cēlāju varenā balss, kurā savijušies piecēģas plānu izpildījušo fabriku mašīnu dūkona un Jāņa Ivanova simfoniju tonkārtas, studentu atbildes profesoriem un skatītāju aplausi uzvarētājiem sporta sacīkstēs. Tas ir rīdzinieku darbs nākotnei, kas stiprina visas mūsu Dzimtenes varenību un ir droša kāla tam, ka drūmā pagātnē vairs nekad neatgriezīsies, ka «Rīgas Manufaktūras» audēja Vera Samkova vairs nekad nebūs bezdarbniece, ka Andrejam Balodim par revolucionāru dziesmu sacerēšanu vairs nebūs jāiet cietumā, ka Rīga vairs nekad nebūs «nabaga Rīga», kā 1930. gadā rakstīja Valdis Lukss, un ka tās ielās vairs nekad neklaudzēs svežemju iebrucēju zābaki.

MUZIKU VISPLAŠĀKAJAM TAUTAS MASĀM

Padomju tauta mīl un cienī muziku. Tā kļuvusi par padomju cilvēka — strādnieka, zemnieka un inteliģenta — dzīves neatņemamu sastāvdaļu. Muzika palīdz veikt komunisma celtniecības uzdevumus, daļo cilvēka garīgo pasauli, savilpo, aizrauj, dara bagātākas cilvēka jūtas un prātu. Dziesma, simfonija, opera ir varens ciņas līdzeklis. Tāpēc tik ļoti svarīgi, lai muzika nonāktu līdz visplašākajām masām, lai to dzirdētu un izprastu visa tauta.

Padomju komponisti rada tikai tādēļ, lai viņu darbu dzirdētu un kā dārgu draugu uzņemtu katrs padomju cilvēks. Mūsu simfoniskie orķestri un operateātri spēlē Glinku, Čaikovski, Musorgski, Bethovenu, Mocartu, Sostakoviču, Jāzepu Vitolu, Alfredu Kalniņu vienīgi tādēļ, lai viņu dižā māksla iedvesmotu padomju cilvēkus. Arvien lielāks kļūst klausītāju skaits mūsu koncertzālēs un arvien augstākas šo klausītāju prasības. Padomju zemē ir miljoni cilvēku, kas Čaikovski, Sopenu, Rimski-Korsakovu klausās nevis tāpēc, ka nav tos agrāk dzirdējuši, bet gan tāpēc, ka desmito vai divdesmito reizi klausoties viņu darbus, atrod šajā muzikā jaunas vērtības, izjūt jaunus cildenus pārdzīvojumus. Un tā ir parādība, kurā spilgti izpaužas mūsu gaita uz kultūras pārpilnību, gaisāis ceļš, kas ved padomju tautu uz komunismu.

Bet ja šodien mums ir miljoni šādu cilvēku, tad nepieciešams, lai jau rīt to būtu desmitkārt vairāk.

Viens no svarīgākajiem faktoriem tautas muzikalās kultūras celšanā ir muzikas propaganda, kas Padomju Latvijā līdz šim ir bijusi pārāk vāja, nenozīmīga.

Muzikas propagandai ir daudz dažādu formu. Galvenā vieta to vidū — muzikālajam lektorijam. Labi noorganizēti koncerti-lekcijas spēj izvērsties par istām visu tautu aptverošām universitātēm, kur visplašākās masas iegūst zināšanas par cilvēces lielākajiem muzikāliem, par padomju muzikas progresīvo, vadošo lomu visas pasaules mērogā, iemācās saprast un vērtēt muzikas sacērumus.

Muzikālā lektorija darbā ļoti liela nozīme pareizai klausītāju organizēšanai. Nedrīkst pasniegt vienu un to pašu vielu bērniem un pieaugušajiem, inteliģencei un mazāk izglītotiem ļaudīm. Sevišķi svarīga loma muzikālajam lektorijam jaunatnes un bērnu vidū. Jau ar pirmajiem skolas gadiem padomju bērni jāmača vērīgi ieklausīties muzikas ipatnējā valodā, saprast tās nozīmi. Latviešu un krievu tautas dziesmas, citu tautu folkloru, klasika, padomju komponistu darbi — ar visu to mūsu jaunatne un bērni jāiepazīstina dziļi un vispusīgi, vienmēr stingri ievērojot auditorijas garīgā brieduma un zināšanu līmeni.

Latvijas PSR Valsts filharmonija šogad izstrādājusi muzikālā lektorija plānu, kurā ietilpst koncertu - lekciju cikls strādnieku klubos un kolchozos, koncerti - pārrunas bērniem, koncertu - lekciju cikls studentiem un vidusskolu vecāko klašu audzēkņiem, muzikāli literāro koncertu cikls. Plāns ir labs un pietiekami plašs. Tikai jārūpējas, lai to precīzi izpildītu, lai koncerti - lekcijas vienmēr būtu augstā idejiskā un mākslinieciskā līmenī.

Ļoti svarīgs šai ziņā ir lektoru kadru jautājums. Tos spēj dot vienīgi komponistu savienība, konservatorija un muzikas skolas. Tātad arī uz šīm organizācijām un iestādēm gulstas pilna atbildība par muzikas lektorija sistematisku darbu un lekciju kvalitāti. Jau laikus jāgādā arī par to, lai koncertu - lekciju muzikālo priekšnesumu izpildītāji sagatavotu pietiekami plašu un lekciju tematikai atbilstošu repertuāru. Tāpat jāpanāk, lai lektorija organizēšanā aktīvi līdzdarbotos arorganizācijas, kultūras un izglītības iestādes, skolas, jo vienīgi tādi veidā muzikas lektorijam iespējams piešķirt masveidību, bet bez tās vērtīgais pasākums zaudē savu nozīmi.

Muzikas kultūras propagandā vissvarīgākais ir iešana pie tautas, pie strādniekiem fabriku cechos, pie kolchozniekiem viņu klubos, pie studentiem viņu auditorijās. Būtu aplami apgalvot, ka republikas muzikas organizācijas šai ziņā nebūtu nekā darijušas. Pie strādniekiem, kolchozniekiem un skolniekiem visosjušies komponisti, filharmonijas, teatru solisti un ansambļi. Filharmonija noorganizējusi vairākas mākslinieku brigades, kas koncertē galvenokārt lauku centros. It visās mūsu republikas malās viesojies latviešu tautas muzikas un deju ansambļi. Bet saņemtais vēl neapmierina. Pie strādniekiem un kolchozniekiem jāsuņa nevis nelielas brigades un kolektīvi, kas turklāt bieži vien sakomplektēti no viduvējiem māksliniekiem, bet gan lieli ansambļi, izcilākie mākslinieki.

Labs paraugs ir Ukrainas PSR Vaists simfoniskais orķestris, kas sava diriģenta PSRS tautas mākslinieka Natana Račlina vadībā ir biežs viesis rūpnīcās un zemnieku ciematos. Gandrīz visi Uzbekijas kokvilnas audzētāji, zempkoņi un lopkopji pazīst savu tautas mākslinieci Tamaru Hanumu, jo šī enerģiskā tautas muzikas propagandētāja allaž ir pie savas tautas. No šiem paraugiem jāmača Padomju Latvijas vadošajiem māksliniekiem.

Plaši jāizmanto arī citi muzikas propagandas, muzikalās audzināšanas veidi. Ļoti liela nozīme ir isiem paskaidrojošiem ievadvārdiem pirms parastā koncerta vai lietiskām anotācijām koncertu, īpaši simfonisko un kamermuzikas, programās. Pilnīgi nepelnīti šīs muzikas propagandas formas atstātas novārtā, gandrīz pilnīgi izzudušas. Bet tās varētu veikt ļoti daudz klausītāju muzikalās kultūras celšanā. Šai sakarā jāizrādā arī uz republikaniskās preses un radiofona kūrūmu muzikas popularizēšanā.

Ne uz brīdī nedrīkst aizmirst, ka muzikalās kultūras celšana, muzikas propaganda ir izcelti svarīgs darba lauks padomju tautas idejiskajā audzināšanā, ideoloģiskajā ciņā pret izkurtējušās buržuaziskās mākslas ļaundabīgajām ietekmēm. Tādēļ muzikas propagandai, lai kādā formā tā izpaustos, jābūt asai, kaujnieciskai, boļševistiskai propagandai. Lekcijās, anotācijās, ievadvārdos runājot par klasisko muziku, nepietiek ar tās formālu iztirzājumu, bet jānorāda uz tās progresīvo saturu, jāizstāsta, kā tā palīdzējusi tautai augt, iet uz priekšu, cīnīties, jāuzsver, ka mēs, padomju laudis, esam šīs klasiskās muzikas īstenie mantinieki, ka tā ir neatņemama mūsu kultūras sastāvdaļa, ko vienīgi mēs spējam nosargāt no iznīcības buržuaziskās kultūras sapūšanas procesā.

Plaši un vispusīgi jāpopularizē padomju muzika, padomju komponistu dailrade, jācinās par padomju mākslas karogu — socialistisko realismu, jāepazīstina visplašākās darba lauzu masas ar tautas demokrātijas valstu augošo muzikālo kultūru, vienmēr un visās lietās jāatmasko buržuazisko rietumu izdzimstošās muzikas tukšums, nevēdība, jāapkaro imperialistisko kara kurinātāju ideoloģiskā agresija. Tāda muzikas propaganda patiesi kalpos savai tautai, būs iedarbīgs tautas muzikalās kultūras celšanas ierocis, palīdzēs cēlai, labai muzikai vēl plašāk pašķirt ceļu uz tautas sirdi.

B. Fedosejeva uzp.

LATVIEŠU PADOMJU KOMPONISTU UZDEVUMI

STĀSTI JAUNATNEI

P. SMILGA

Latviešu padomju muzikas skates saņemumiem jau plaši iztirzāti presē un...

nacionalismu, šovinismu. Bankieri un varasvīri mēbeļēja savus dzīvokļus...

Nedrīkst formu atrast no satura. Ja muzikas saturs latviešu folkloras...

Un otrādi — ja muzika, kaut arī nacionāla savā formā, apdzied «neitralus»...

Skatē dzirdējam vairākas ļoti augsti novērtētas tautas dziesmu un deju apdares...

Bet arī šini žanrā jāmeklē šodienas sadzīves atspoguļojums, kas raksturotu mūsu...

Nacionālas formas veidojot, komponistiem sevišķi jāgriež vērību uz to, ka daudzās mūsu...

VK(b)P CK vēsturiskajā lēmumā muzikas jautājumos uzsverts: «Būtiska formalistiskā virziena pazīme ir arī...

Arī latviešu tautas muzikā raksturīga daudzbalssīga polifona dziedāšana, ko Cimze «Dziesmu rota» uz ilgu laiku...

Bet arī oriģinālās kora dziesmas žanrā nav izpildīti partijas konkrēti norādījumi. Lielākā daļa kora dziesmu...

Viens no svarīgākajiem komponistu uzdevumiem ir radīt tādas dziesmas, kas palīdzētu darba laudim...

Sodien tautas domas, visi viņas spēki atdoti komunistu uzdevumiem — dzīvot līdz šim idejām...

Vērtējot muzikas jaunradīto komponistu apspriedēs, bieži vien izpaužas zināma nacionāla norobežotība...

Arī nacionālistiskā buržuāzija prasīja, lai muzika būtu latviska. Buržuāziskā ideoloģija prasīja propagandēt...

dzejnieku un komponistu pastāvīgu sadarbību masu dziesmas žanrā.

Kas attiecas uz populāro muziku pūteju orķestriem, tad te Komponistu savienībai galīgi jāizskaidro nepopulāru...

Salīdzinot Padomju Latvijas muzikas skates rezultātus ar skates rezultātiem Igaunijā...

Lietuviešu komponista Tallat-Kelbāsa kantāte, kas veļlita biedram Staļinam, Dvarionasa vijolkoncerts, Eičena Kapa...

Arī virkne jaunāku darbu, kas tika atskatīti skatēs: Virka kantāte par Staļinu, E. Kapa kantāte «Tautas vara»...

Organizējot muzikas skati, kā igauņu, tā arī latviešu padomju komponisti jo plaši bija pieaicinājuši labākos...

Arī latviešu tautas muzikā raksturīga daudzbalssīga polifona dziedāšana, ko Cimze «Dziesmu rota» uz ilgu laiku bija izskaidrojis.

Latviešu padomju komponistu priekšā atbilstošs uzdevums — sagādāt Latvijas PSR 10 gadu pastāvēšanas dienu 2. vīspārņos dziesmu svētkos...

Latviešu padomju komponistu priekšā atbilstošs uzdevums — sagādāt Latvijas PSR 10 gadu pastāvēšanas dienu 2. vīspārņos dziesmu svētkos...

Latviešu padomju komponistu priekšā atbilstošs uzdevums — sagādāt Latvijas PSR 10 gadu pastāvēšanas dienu 2. vīspārņos dziesmu svētkos...

Latviešu padomju komponistu priekšā atbilstošs uzdevums — sagādāt Latvijas PSR 10 gadu pastāvēšanas dienu 2. vīspārņos dziesmu svētkos...

Bērnu literatūras problemām padomju sabiedrība arvien veļlīgāki un veļlīgāki uzmanību.

Pašjūstot mūsu jaunākos uzdevumus, sastopam darbus gan prozā, gan dzejā, kas jau ieguvuši jauno lasītāju atzinību...

Rakstīt bērniem nav viegli. Bērns meklē izskaidrojumu visam parādībam, interesējas par visiem notikumiem, kas noris ap viņu.

Nesen valsts izdevniecības apgādā laista klajā R. Sēla stāstu grāmata. Stāsti domāti mazajiem lasītājiem...

R. Sēlis vairs nav jauns rakstnieks. Daudzi vēl atcerēsies viņa agrākos darbus, kuros blakus pieaugušo personāžam redzama vieta ierādīta jaunatnei...

Arī aplūkojamā krājuma rakstnieka uzmanību saista vienkāro ļaužu bērni. Stāstā «Pirmā vieta» tēlois zvejnieka dēlens Pēteris Mačins.

Citi notikumi tēloti stāstā «Mazie varoņi». Tajā autors rāda padomju bērnu draudzību, savstarpējo izpalīdzību un solidaritāti...

R. Sēla bērnu stāstini ir visai saistoši un tiem nevar noliegt audzināšu nozīmi. Tomēr tiem ir būtiski un mērķnieciski trūkumi...

Val iespējams attēlot, teiksim, bērnu pionierus, nopietni neapazīstoties ar viņu pasauli.

R. Sēlis. Stāsti. Latvijas valsts izdevniecība, Rīga, 1949.

Val iespējams attēlot, teiksim, bērnu pionierus, nopietni neapazīstoties ar viņu pasauli.

Cēsinieku simfoniskā orķestra darbs. Cēsu kultūras nama pašdarbības simfoniskais orķestris pēc vairāku mēnešu vasaras pārtraukuma atkal...

Orķestris ir krietni progresējis tā ziņā, ka audzis tā dalībnieku skaits (38). Taču arvien vēl smāgnēja pūšamo instrumentu grupa...

Orķestris ir krietni progresējis tā ziņā, ka audzis tā dalībnieku skaits (38). Taču arvien vēl smāgnēja pūšamo instrumentu grupa...

ar viņu audzināšanu, nenovērojot viņu kolektīvu? Protams, ka nē. Tāpēc Sēla stāstos iznācis tā, ka viņa tēlotie pionieri, izņemot nosaukumu, gandrīz ne ar ko neatšķiras no citiem bērniem.

To pašu var teikt par vairākiem citiem autora tēlotajiem bērniem, kas vislīdzīgi viens otram, ka ne ar vienu vaibstu neatšķirjas bērnu raksturu un notikumu uzveres dažādību.

Tai pašā stāstā figurē arī citi notikumi, kas lasītāju nesepi pārlicināt. Astoņus deģinus gadus veci bērni veic tādas uzdevumus, kas nav viņu spēkos.

— Garais vācietis, gaidīdams bērnu, nolaiž automašīnas pakalējo sienu. Iznāk sētniece un uzraudze, un pakal viņam mazu bērnu pūlītis, starp kuriem ir arī Soņa.

— Laiks! — Juris uzlēc pirmais uz laipām, un citi viņam pakal. Kā viesulis tie metas pie mašīnas. Drīz vien sētniece guļ augšpēdus uz ielas akmeņiem.

Ja nem vēl vērā to, ka vācietis ir apbrūpots, tad skaidrs, ka tamlīdzīgi tēlojumi ir vienkārsi autora izdoma. Gorkijs savā laikā izsmēja tādas cilvēkus, kas uzstājās pret izdomu literatūrā.

Nopietnākais Sēla stāstu trūkums tomēr ir tas, ka tie cieš mērķnieciskās apdares un kompozīcijas ziņā. Kā rakstnieks bieži vien neatšķir svarīgo no mazsvarīgā.

R. Sēlis daudzreiz izturas nevērtīgi pret valodu, vārdu — rakstnieka svarīgāko ieroci. Autors tēlotie bērni runā sen dzirdētām frāzēm, kas, protams, neiziet līdz apziņai, nepaliek atmiņā.

Iepriecinoši tas, ka R. Sēlis pievēršies bērnu literatūras žanram, ko jāprasa no katra rakstnieka. Apskatnē stāsti rāda, ka autors šai virzienā var strādāt ar labiem panākumiem.

Jānis Grants

Jauns eksponāts Latviešu un krievu mākslas muzejā

Ievērojamā Krievu muzejā, atrasts līdz šim nezināms albums, kuram liela nozīme latviešu realistiskās tēlotājas mākslās...

kuru daļiņā balstījās uz krievu demokrātiskās mākslas tradīcijām, devušies darbus, kuros nav ne vēsts no padočības un pazemības. Tādi darbi kā Alkšņa «Arājs», Valtera «Vērpējas»...

Daugavas krasti un plašie Zemgales lauki parādīti smalkās, bet ļoti sulīgās krāsās. No latviešu realistiskās glezniecības meistaru darbiem krasi atšķiras Zariņa eklektiskā zīmētā tituluļa...

Paklausot Padomju Latvijas sabiedrisko organizāciju lūgumam, atrastais albums nodots Latviešu un krievu mākslas muzejam, kur to eksponēs grafikas nodalā.

Latviešu mākslinieku darbi izstādei Maskavā

Par mūsu tēlnieku, grafiku un gleznotāju pēdējā laika jaunrades panākumiem liecināja Latvijas PSR Ministru Padomes Mākslas lietu pārvaldes, Latvijas Padomju mākslinieku savienības organizācijas un Valsts latviešu un krievu mākslas muzeja rīkotā latviešu mākslinieku Vissavienības izstādei sagatavoto darbu sabiedriskā skatē, kas notika 5 oktobrī.

Skatē bija izvēlēti labākie, ar ko mūsu tēlotāja māksla Maskavas izstādē varēs cienīgi nostāties līdzās citu padomju tautu tēlotājas mākslas sasniegumiem.

Uz Maskavu nosūtāmo darbu galvenā tēma — piecēdās izpildīšana Latvijā. Šis un pārējo tēmu mākslinieki kā apdare rādīja, ka mūsu mākslinieki lielam pārsaudījumam gatavojušies rūpīgi un nopietni. Tāds bija arī darbu izvēles komisijas atzinums.

Rūpniecību un tās pirmindriekus liecā epmēra gleznā «Pēdējoais dokts», kas attēlo kuģu remontēšanas darbu momentu Daugavā, rāda gleznotājs Aleksandrs Zviedris.

Apmēros un saturā līdzīga gleznā «Dzelceļa tūta būve» Arvīds Egle atradis izteiksmīgu, gan mazliet pasmaigu, figuru grupējumu gleznas priekšplānā, kas labi atspoguļo darba spriegumu un saspanotību, reizē parādot plašas upes perspektīvu gleznas vidus daļā un krastu panoramu.

Raksturīgu darbu ataino kuģu būvētavā, mazākā apmērā gleznā «Metnāitāji» parādījis nopelniem bagātais mākslas darbinieks Eduards Kalniņš. Trīs strādnieku figūras ne vien izteiksmīgi kustības, bet šīs katras par sevi labi tīrības un visas kopā kompozicionāli saliedētas ar ierīču un celtnu konstrukcijām gleznas fonā.

Savdabīgi darba tēmu grafiskās «Kuga remonta» un «Smagā industrija» atklā mākslinieks Arturs Duburs.

Fašistisko ieburēju nopostītās Jelgavas atjaunošanai un jauncelmei savus asinismus veltījis grafiki Arturs Apinis, parādot plašu būvdarbu un būvmateriālu piegādes mehanizāciju.

Gleznotājs Arījs Skrīde darba «Labības piegāde valstij» rāda sarkanarmijas graudu vezumu grupas kalnupceļā pie labības sabērtuves uzkalnē. Gleznā reālī raksturots ne vien pats notikums, bet arī daudzu kolchoznieku tēli.

Lauku darbā dzīve atspoguļojas arī grafika Pēterā Upīša kolekcijumos no ciklēm «Atjaunošanās darbi Latvijā» («Dzīvumu remonta kolchozā») un «Būvmateriālu sagatavošana celtniecībai» («Plosti»). Sešu strādnieku figuru pamaļā divpadsmit — otrajā, kas labi atklāj kolekcijumu sietu, prasmi kombinētē gaismas un ēnu kontrasti liecina par autora krietno prasmi.

Viena no vislabākajām skatē bija nopelniem bagātā mākslas darbinieka, Stalīna premijas laureāta Oto Skulmes amēnā nelielā, bet pilniskā gleznā «Lauku pasta nodalīj». Gaiss, saulainā istabā nodalās darbinieki un kolchoznieki, kas saņēmuši tikko atvestos lakrakstus, klausās bijušo frontnieku, tagad, acimredzot, partijai vai padomju darbinieku, kas laot cīņē kādu vietu no nule sanemtā biedra Stalīna Rakstu jauniznākšā sējuma. Gleznas sietā de viņas figūras kā kompozicionāli, tā emocionāli ļoti pārliecinoši izsaka nopietnā brīža svīnīgumu. Saglabājot visu savu īpatnējo krāsu kolorītu, gleznotājs ļautīgi radījis darbu, kurā idejiski un mākslinieciski spēcīgi atklājas padomju cilvēku dziļākie pārdzīvojumi.

Vienīgais portrets, kuru nosūtīs uz Maskavu, pieder nopelniem bagātā mākslas darbinieka profesora R. Tilberga otai. PSRS tautas mākslinieks, Stalīna premijas laureāts Eduards Smilģis tajā attēlojis kustību; skatēns un sejas panti labi atklā mūsu izcilā režisora daiļrades deģsmes dziļumu un trausmalību.

No datas ainevām skatē bija izstādītas nopelniem bagātā mākslas darbinieku Leo Svempa «Lauku ainava», «Vecrīgas skats», «Pilsētas parks» un Kārļa Miesnieka «Rīgas nomale».

Skulptūru Maskavā pārstāvēs izcilā zinātnieka akademiķa Blumbacha un tautas mākslinieka, komponista Alfr. Kalniņa bistes, ko darinājis tautas mākslinieks Teodors Zalkalns, tēlnieces Aleksandras Briedes darbi «Zēns ar bumbu», «Jaunais fizikurielis» un tēlnieces A. Dzeguzes veidojums «Padomju Latvijas kolchozniecē».

Starp darbiem, kas sagatavoti Maskavas izstādei, īpašu ievērtību pelnī mūsu tēlotāju mākslinieku jaunās paaudzēs iepriecinošie snieguni.

Latvijas PSR Mākslas akadēmijas diplomande Strādāja gleznā «Liecāis krievu mediķis Pirogova Kriemes karā» sarežģīto vēsturisko tēmu ar daudzām blakus figūrām traktējis realistiķi pārliecinoši, aplicinot savas daiļrades ietītu un tehnikas prasmi. To pašu jētele par jaunā gleznotāja Alekseja Bromta ainavu «Leivas», kurā attēlota Vidzemes iūrmala, tās akmenainais lie-dags ar laivām un zvejnīkiem.

Meinhardis Rudzītis

„UKRAINAS STEPĒS“

A. Korneičuka komedijas uzvedums LPSR Akademiskajā Dramas teatrī

V. KALPIŅŠ

Viens no lielākajiem Latvijas padomju rakstnieku un mākslinieku pārdzīvētiem savaj tautai ir tas, ka līdz šai baltai dienai viņu daiļradē nav parādītas un visā sugumā paceltas grandiozās pārmaiņas, kas notikušas un notiek mūsu laukos. Šai tēmai veltīto darbu lielākajā daļā autori nodarbojas ar zemniecības pirmajiem soļiem kolchozu celā — kolchozu nodibināšanu, notikumiem šī pirms un pēc tam. Vēl un vēlreiz tas iatkarāto sevišķi tādēļ, ka tās stāvokļa pavisam vairst neatbilst dzīves īstenībai un prastībam.

Par kolchozu iekārtas neizmērojamā priekšrocībā sen jau pārliecināties lielam liecāis vairsts zemes rūķi Droši un nešaubīgi viņi spēruši šo pirmo soli — nodibinājuši kolchozus, kļuvuši to biedri. Bet tā jau ir mūsu kolchozu dzīves vakardiena. Tagadne izvirza citus uzdevumus.

Zemes kopējs, kam kādreiz visa dzīve bija ieslēgta savā kaktiņā, savā stūrītī, iegājis it kā jaunā pasaulē — kļuvis socialistiskās ielsaimniecības loceklis, tās plintiesāgs saimnieks. Viņa valstība vairst neizbeidzas tepat gaives galā vai pie aploka žoga. Tās robežas sniedzās tālu prom — aiz viņpjošām druvām un sauiē zviljošiem tīrumiem, kur strādā gudras, spēcīgas mašīnas, rosās agrāk nepazīti laudis. Tomēr savā sirdī šis bijušais viensētnieks vēl bieži vien ir tas pats vecais sava kaktiņa tīkotājs, kam paša kreklis, kā mēdz teikt, daudz tuvāks par kolchoza un visas tautas interesēm. Pilnīgi pārvēdot viņa apziņu nav vienā dienā veļcams uzdevums. Un tieši tādēļ jaunajam kolchozniekam ar veco sirdi gadās diezgan daudz acīm redzamu un pašu par sevi saprotamu lietu, kuras viņš tomēr neredz un nesaprot. Viena no tām ir neapgāzama patiesība, ka laime un labklājība meklējama tikai kolektīvajā darbā, visu kolchoznieku, visa kolchoza panākumos. Iesaknot šo pārliecību mūsu zemniecības apziņā pašlaik ir viens no vissvarīgākajiem uzdevumiem. Cik plaša darba lauks te vēl gaids ideoloģiskās frontes darbinieks, liecīna kaut vai kolchoznieku jautājumi, uz kuriem ik dienas savās slejās dod atbildes partijas prese. Krietnā daļā šo jautājumu skaidri samanašs «vecāis Adams», kas uz pasauli turpina raudzīties pa savas mājes šauro logu.

Runājot par latviešu padomju dramaturģiju, jāatzīst, ka šī, tāpat kā daudzas citas kolchozu šodienas problēmas, risinātas gaužam maz un nepietiekami. Vienīgi Annas Brodēles komedijā «Zelta druva» Mārtiņa Cepures personā skaidri nojauzama tāda līnija. Bet turpat arī jāpiebilst, ka šis tēls «Zelta druvā» nepieder pie galvenajiem un arī autore pašas uzmanība vērstā citā virzienā.

So robu tagad lielā mērā aizpildījis Akademiskās Dramas teatris, uzņemdamas repertuārā ar Stalīna premiju apbalvoto ukraiņu dramaturģa A. Korneičuka komediju «Ukrainas stepēs». Kaut arī tajā darbojas laudis, kas dzīvo no mums daudzus simtus kilometru, kaut arī notikumus, kas tajā aprakstīti, no mūsu dienām šķir krietnas gedu skaits, tā liekas rakstīta tieši mums un tieši šai dienai. Ar šo insecnējumu Akademiskās Dramas teatris veļcās lielu, sabiedriski nozīmīgu darbu. Paldies viņam par to!

Korneičuka radītās kolchoza «Mierīgā dzīve» priekšsēdētājs Kondrats Galuška ir viens no tiem, kas gan iestājies kolchozā, bet vēl nav kļuvis par īstu kolchoznieku. Viņš nav padomju varas ienaidnieks. Tieši otrādi — Galuška ir par partiju un par padomju varu, jo par to cīnījies jau pilsoņu karā. Viņš nav arī kolchozu ienaidnieks, jo kolchozā iestājies atz brīvas gribas, te viņam pienākušas tādas dienas, ko pats Galuška nosauc par ziedu laikiem. Bet partijas politiku viņš pielēgo saviem uzskatiem un uz kopējo darbu raugās ar privātpašņieka acīm. «Mierīgajā dzīvē» kolchozniekiem gan ir katram pa trim govīm, vērsēni, cūkas, zosis, daudz kā cita, toties kolchozom nav nevienas fermas un kopējā saimniecība nīkuļo. Galuška un viņa domu biedri grib no valsts tikai gēmt, pie tam — jo vairāk, jo labāk, bet ne jūt savu pienākumu tautas priekšā. Kā vees sakārnīs viņš ietpētīs dzīvei ceļā un nosprostojīs to arī savai pašai laimei. Ar vecā ukraiņu zemnieka sirdi un saprātu viņš grib dzīvot kolchozā un vadīt to.

Bez dzīve to nepieļauj. Tā sacēlas pret Galušku, laužas iekšā viņa «hatā», padara viņu smieklīgu un nožēlojamu. Turpat aiz zedenu žoga dzīvo un strādā kolchoza «Nāvi kapitalismam» laudis un viņu priekšsēdētājs Salivons Cesnoks. Abi viņi ir seni draugi, kopā piedalījušies pilsoņu karā un apbalvoti ar ordeniem, abi reizē iestājies kolchozā. Bet Cesnokam ir šī jaunā sirds viņš uz socialistisko dzīvi raugās īsta kolchoznieka acīm. Cesnoks un viņa laudis ēd tādas pat taukos vārtas klimpas. Tomēr vairāk par visu viņi

gādā par kolchoza fermām, tehnisko kultūru sējumiem, par klubu un jauniešiem. Cesnoka personā Galuškam pretim nostājas padomju dzīve. Tās neizmērojamo pārkūmu nevar neredzēt neviens — arī Galuška nē, lai kā viņš skaitos, lai kā mēģinātu sevi mierināt, lai celtu ap savu «hatu» sevi augstu žogu celdams. Lūk, kā samezglojas galvenais konflikts, lūk, kādēj tam nepieciešami atšķetināties.

Lugas vadošo ideju autors saasinājis ar daudziem blakus apstākļiem: abu kolchozu priekšsēdētāju bērnu mīlestību, spekulanta un pasaules klaidona Dolgonosika «vispusīgo darbību», vectēvu Tarasa un Ostapa sirsnīga humora piesātinātājam gaitām. Visu plašo personāžu Korneičuks izvietojis ar talantīga meistara roku. Tā radies gaiss precīgās krāsās gleznots, dziļa tautiskuma apdvēsts mākslas darbs. Viss tajā ir iestājā vietā, katrs silbons runā mērtīteļīgu, pārliecinošu valodu. Skatītājs precēļās par Galuška neveiksmēm, bet vēl vairāk par to, ka pēc visām līkstām arī viņa krūtīs sāk pukstēt jaunā sirds.

Komedija ir tieši tas žanrs, kurā Korneičuks vislabāk varējis piepildīt savus nodomus. Galušku un viņam līdzīgos apsuņojušos celmus pati dzīve padara smieklīgas, atmaskodama un pāraudzinādama tos. So autora aso ieroci uz skatuves teļcami pratis pielietoti Akademiskās Dramas teatris. Izveidota dziļās ideoloģiskās patiesības un dzirkstoša priekā piesātināta izrāde ar dziesmām, dejām, muziku, košiem ukraiņu tautas tēriem un veselīgu, īsti ukraiņu humoru. Tas ir insecnējāms, Stalīna premijas laureāts, nopelniem bagātās mākslas darbinieces Vera Bajunas, aktieru kolektīva un citu teatra radošo darbinieku liels panākums.

Izrādē piedalās gandrīz viss ansamblis — vairāki desmit cilvēku. Daudz kas labs būtu sakāms kā par katru no viņiem atsevišķi, tā arī par visiem kopā. Piemēram, Rūdolfa Baltāvīka atveidotais Cubs, abi vectēvi — Tarass un Ostaps (A. Mihrečs un R. Purinš), Budjonnijs (tēlo A. Videņieks) ir epizodiskas lomas, tomēr aktieru tēlojums ir tik spļģts, ka lugas kopējā norisē tās iegūst reti spēcīgu skanējumu. Teatris nav vairāties arī pavisam mazas lomas dot talantīgiem un piedzīvojušiem meļstariem. Tā kolchoznieku Pečeriču tēlo LPSR nopelniem bagātās skatuves mākslinieks V. Svarcs, soferi — V. Silenčiks, meiteni Gandžu — L. Freimane, kolchoznieku Džamili — P. Cepurnieks. Viņiem ir liela daļa nopelni ne tikai tai ziņā, ka šie tēli iedarbojas uz skatītāju pārliecinoši un pilnskanīgi, bet arī tai ziņā, ka krietnā līmenī ir masu skati, kur blakus šiem meļstariem piedalās teatra instituta audzēkņi.

Tomēr izrādē ir daudz tādu momentu, par kuriem nepieciešams runāt atsevišķi. Visspirts tas ir tautas skatuves mākslinieka Jāņa Oša lieliskais tēlojums Galuška lomā. Tēla izpratne, spēks, ar kādu aktieris to atklāj, ir meļstardarbs, kas cienīgs, lai tam vien veltītu plašāku iztirzājumu. Viss, sākot ar lielisko masku un beidzot ar katru žestu, katru kustību, noslīpēts un izstrādāts līdz pēdējai niansei, pēdējām sīkumiem. Veļdodams šo tēlu, J. Osis katrā ainā, katrā cēlienā ir jau cēlās, mērtīteļīgu un ar lielu spēku novadīdams Galušku līdz tam mērtīm, kuru autors tam nospraudis. Galuška ir komisks tēls. Talantīgajam aktierim te ir visas iespējas parādīt savu meļstariību. Dara viņš to neuzbāzīgi, ar lielu mēra un takta sajūtu. Jāuzsver, ka tieši šai lomā ir jo vieglā iekrist pārmērībās un tēla vietā sniegt karikatūru. J. Osis tam visam tiecis meļstariģi pāri, sniegdams lielu mākslas baudījumu, atklādams dziļu patiesību.

Ar katru jaunu lomu skatītāju iepriecē republikas nopelniem bagātās skatuves mākslinieks E. Zile. Viņa Cesnoks ir jauns spošs sniegums aktiera tēlu galerijā. Zile asi uztvēris visu to, kas Cesnokam atšķir no Galuška. Tas ir kustības un rīcībā ass, no teiktās vīrs, ar plašu politisko redzes loku un skaidru prātu. Ziles veidotais tēls ir kā kaulā izgriezts. Iepretim Galuškam tādām viņam arī jābūt. Sevišķu mākslas uzbagojumu Zile panāk pēdējā cēlienā, īpaši tai brīdī, kad viņš sniedz Galuškam roku, ar ko izbeidzas domstarpības un nesaprašanās. Vajadzīgais mākslinieks, lai tieši šai vietā skatītājs viņam ticētu un piekristu. To Zile panāk.

Spļģtus, sulīgus tēlus izveidojušas abu kolchozu priekšsēdētāju sievu Palaška un Parasjkas tēlotājas, republikas nopelniem bagātās mākslinieces E. Ezeriņa un O. Leļskalne. Kur arī autors tektāš nav devis sevišķi daudz materiāla, kas viņas vienu no otras atšķirtu, tomēr ar skatuves mākslas līdzekļiem viņas panāk pārliecinošu un spļģtgu kontrastu. Tas ievērojami papildina un padziļina konfliktu, kas izveidojies starp kolchozu priekšsēdētājiem.

Kā parasti lielu uzticību teatris parādījis savu aktieru jaunākajai paaudzei, kas veļc ne vienu vien atbildīgu lomu. Soreiz gan jāsaaka, ka viņi nav attaisnojuši visas cerības. Izmēdums ir vienīgi Stalīna premijas laureāte Velta Līne. Viņa izveidojusi tvirtu tēlu, rādīdama padomju jauniešu raksturīgo aktivitāti, gribu cīnīties par visu, kas labs un patīcams, uzpēmību un gatavību pārvarēt grūtības. Šīs īpašības jūtam katrā traktoristes Katerinas solī. Tā tam arī jābūt.

Par nožēlošanu to pašu nevar teikt par citu jaunākās paaudzēs aktieru sniegumu. Ko gan raksturīgu spējis parādīt Haralds Topsis, tēlodams kombinieri Alekseju, Kārlis Pamše — tēlodams milici Redjku, arī Jānis Kubilis — tēlodams Cesnoka dēlu Gricjko? Vērojot skatuvi, šie padomju jaunieši liekas līdzīgi viņiem otram, ar ļoti maz raksturīgām iezīmēm. Dzīvās tas tā nav. Arī autors devis pietiekamu daudz materiāla, lai aktieri šo dzīves patiesību spētu parādīt uz skatuves. Mums liekas, ka te galvenokārt vainojama režija, kas nav pietiekami kritiski novērtējusi jauno aktieru sniegumu, nav pratusi tos uzvest uz pareizā ceļa.

Līdzīgu secinājumu jāzdzara arī meļteģu — kolchoznieču līnijā, no kurām vienīgi Galuška meļtai Galnā (tēlo M. Mainiece) ir lielāka loma.

IVANS NIKITINS

Sakarā ar 125. gadadienu kopā viņa dzimšanas

3. oktobrī pasāja 125 gadi, konā dzimis viens no redzamākajiem krievu demokrātiskās dzējas pārstāvjiem — Ivans Savičs Nikitins.

Dzejnieks dzimis Voronežā panikušā turgonu ģimenē. Tur, aiz veļcala letes un iebraucamajās vietās, pagājusī viņa dzīve. Savu apkārtni Nikitins izteiksmīgi nosauc par «smirdošu dīķi», bet pats sevi — par «darbīgu dubū maistītāju».

Buržuāziskā literatūrzinātne ne mazums darījusi, lai dzejnieka Nikitina daiļrades daudzpusību nonivētu līdz skumjiem samierināšanās motīviem. «Lemtas man skumjas un vienmuļās dzēsmas», — šie dzeļoja «Drēbnieks» vārdi bija kļuvuši par obligātu citātu, bez kura neiztika nevienš Nikitina dzeļai veltīts apcerējums. Buržuāziskie kritiķi nenogurstoši centās pierādīt, ka Nikitins bijis pārliecināts konservatīvais, kuram tikai retumis izlauzušies literāras brīvdomības vārdi.

Runāj par Nikitīnu kā par «verdžiskas samierināšanās» dzejnieku, kā to 30-tajos gados darījuši dažī vulgāri socioloģiskās koncepcijas pārstāvji padomju kritiķi, nozīmē atkārtot buržuāzisko literatūrpētnieku un kritiķu apmelojumus.

Tiesa, Nikitina agrajos dzeļos atrodam daudz tai laikā izplatītu literāru štampu. Specifiska ideoloģiska nokrāsa bija viņa dzeļojumam par reliģiskām tēmām. Tāpēc nav brīnams, ka N. Cerniševskis, kas jūsmīgi apsveica A. Kolcovu par to principiāli jauno demokrātisko elementu, ko viņš ienesa dzeļā, Nikitina pirmo dzeļu grāmatu novērtēja negatīvi. Atzīmējis zināmu meļstariību, Cerniševskis par Nikitīna galveno trūkumu uzskatīja to, ka dzejnieks ignorē ļoti bagātu dzēves materiālu, ko viņam dod laikmeta dzīve. Cerniševskis ieteica Nikitīnam pamatīgāk iedziļināties dzīvē, pētīt tajā norisošos sociālos procesus.

Nikitins, kas ļoti cienīja lielo revolucionāro demokratu, sūpīgi izjūso šo novērtējumu, bet spēja atrast ar vajadzīgos secinājumus. «Manā pirmajā dzeļu krājumā patiešām daudz silta», — viņš rakstīja dzejniekam Apolonam Maikovam. Ši atklātā aizsānās raksturo dzejnieku spēju augt. Pārvarot novecojušās literāras tradīcijas, atbrivojoties no dažādiem, tai skaitā arī reliģiskās aizspriedumiem, Nikitins nostājās uz patstāvīga daiļrades ceļa, virzījās uz realistiķo dzeļu.

Nabadzīgo Krievijas iedzīvotāju trakstīks eksistences tēma vispārliecinoši izpausmi guva Nikitina noveļēs, dzeļā ar attīstītu fabulu un plaši izvērstu sadzīves fonu. Tādos dzeļos kā «Nabaga dzēsmas», «Arājs», «Braucēja sieva», «Arķis», «Naktismitne sādžā», «Sādžas nabags», «Vērpēja», «Vecāis kalps», «Nedzīvāis ķermenis». Nikitins parādīja beziesīgā, patvaldības nospietas lauku un mūsētas nabaga cilvēka bezvaldīgo trūkumu, viņa trakstīgo likteni.

Cenzuras apstākļi dēļ Nikitins nevarēja pateikt daudz kā tāda, kas viņu kā dzejnieku savijvoja. Parēdzēdams, ka cenzura aizlēgta dzeļoļ «Arājs», viņš bija spiests mīkstināt daudzus raksturojumus, salīdzinājumus, epiteļtus. «Zēl, ja cenzura neizlēdīs «Arāju», — viņš rakstīja kādā vēstulē. — Cik prātu — mīkstināju patiesību. Ne jau tā vajadzēja rakstīt, bet labāk uzrakstīt kaut ko, nekā neko».

Nebaldīdamies cenzuras, Nikitins virknē dzeļoļ ar naidu runā par muļznīkiem-ekspuātoriem, varmākām un patmīļiem («Atriebības», «Braucējs dodas ceļā»), par alkātīgajiem un pļēsonīgajiem tīrkoniem («Važonu naktsmitne», «Bezdelīgās līdzda»). Daudz materiāla par garīdzniecības pakalpiņu cara varai ienēdz stīsts «Seminārista dienas grāmata». Tautas ciešanas Nikitins attēlojis piekalta vanaga tēlā (dzeļoļis «Saimnieks»), kas simbolizē Krieviju patvaldības jūgā. Vēl noteiktākās un skaidrākas idejas Nikitins izteļcis nevaldīgo dzeļoļu ciklā, kuros viņš tieši pasaka, ka nāks laiks, kad zemnieks ar cirvi rokā uzstāsies pret saviem dzimtkungiem.

I. Nikitins nespēja pilnīgi realizēt savas radošās iespējas (viņš mira 1901. gada 28. oktobrī), bet viņš tomēr spēja veļcēt visai daudz ceļā uz tālāka dzīves īstenības pretīskību realistiķu attēlojumu, uz sociāla protesta dzeļu.

I. Nikitina daiļradei ir liels nozīme, jo tā palīdzējusi krievu demokrātiskajai literatūrai nostiprināties un attīstīties. Tieši par Nikitīna dzeļas protestējošajiem motīviem to augsti vērtēja M. Gorkijs, kas Nikitīnu nosauca par «spļģtu un sociāli nozīmīgu dzejnieku». Daudzi Nikitīna darbi, īpaši «Nabaga dzēsmas», pieder dzeļojumam, kuros ļoti mīļējis V. I. Leļņins. Kad 1918. gadā Tautas Komisaru Padome pēc V. I. Leļņa iniciatīvas nolēma uzcelt pieminekļus īcīliem revolucionārās kustības, zinātnes, literāras un mākslas darbiniekiem, tad viņu vidū bija arī Ivans Nikitins.

N. Nikolajevs-Bergins

Gitās padomju republikās

IRKUTSKAS RAKSTNIEKU KONFERENCE

Irkutskā notika apgabala rakstnieku konference, kurā piedalījās arī Novosibirskas, Krasnojarskas, Ulan-Udes un Jakutijas rakstnieki. Konferencē apsprieda B. Gorbatova referātu «Padomju literatūra pēc VK(b)P CK lēmumiem par žurnāliem «Zvezda» un «Leņingrad», VK(b)P apgabala komitejas sekretāra b. Hovorostuchina referātu «Irkutskas apgabala attīstības perspektīvas un rakstnieku uzdevumi», I. Molčanova-Sibirskas referātu «Par Irkutskas rakstnieku darbu». Referenti un runātāji atzina, ka Irkutskas rakstnieki radījuši ievērojamus darbus par Sibīrijas pagātni, bet ka trūkst lielāku darbu par mūsdienu Sibīriju.

ABCHAZIJAS DZIESMU ANSAMBLIS

Lielu popularitāti Abchāzijas darba ļaudīs iemantojis Abchāzijas Valsts filharmonijas dziesmu un deju ansamblis, ko vada Gruzijas PSR nopelniem bagātais mākslas darbinieks K. Gageckori. Ansambļa sastāvā 50 dziedātāju un deju deju. Ansambļa repertuārā gruziņu un abchāziešu tautas dziesmas un dejas, Gruzijas padomju komponistu darbi. Tas bieži uzstājas Abchāzijas rajonu centros, padomju saimniecībās, kolchozos un uzņēmumos. Ansamblis labi pazīstams arī ārpus republikas robežām.

DIVDESMITĀ SEZONA

Ar K. Simonova lugas «Sveča ēna» izrādī Sverdlovskas dramatiskais teātris uzsāka savu 20. sezonu. Līdz šai gada beigām teātris sagatavos 6 jaunas izrādes. Tai skaitā — Gorkija «Ienaidnieki», Čehova «Kaija», brāļu Turu «Savrupmāja šķērslis». Teatra kolektīvs kopā ar Uralu dramaturģi N. Salinsku strādā pie viņas lugas «Pirmo ceļš» iestudēšanas. Luga stāsta par Uralu kalnraču darba panākumiem. Teatra jauniešu grupa sagatavo uzbeidzamai V. Panovas lugu «Meitenītes».

LUGA PAR HERCENU

Kirovas apgabala dramatiskais teātris izrādīja jaunā dramaturģa I. Siškina lugu «Hercens Vjatka». Luga uzbūvēta pilnīgi uz vietējā materiāla. Autors stāsta par Hercena uzturēšanos Vjatkā (tagad Kirova), kur viņš bija izsūtīts pagājušā gadsimta 30. gados. Seit Hercens attīstīja aktīvu revolucionāru

propagandu zemnieku vidū, par ko cara ierēdņi vērsās pret viņu ar jaunām vajāšanām.

JAUNS «VOJEVODAS» IESTUDEJUMS

Leņingradas Akademiskais Mazais operas teātris šīs dienās sniedza P. Čaikovska operas «Vojevoda» pirmizrādi. Šo operu komponists uzrakstījis 27 gadu vecumā. Pirmo reizi tā uzvesta Maskavā, Lielajā teātrī, 1869. gadā, kur guva lielus panākumus. Taču komponists, nebūdam apmierināts ar libreta literāro un dramatisko meistarību, iznīcināja operas partitūru un klavierizvilkumu. Padomju muzikas pētniekam prof. P. Lammam pēc dažādiem uzmetumiem izdevās tos atjaunot. Komponists J. Kočurovs un dramaturģis S. Spaskis izdarīja operai jaunu muzikālu un literāru redakciju.

ALISĒRA NAVOJI VĀRDĀ NOSAUKTĀ BIBLIOTEKA

Alisēra Navoji vārdā nosauktā Taškentas valsts publiskā biblioteka — viena no lielākajām PSRS. Tajā ir pusotra miljona grāmatu, tai skaitā daudz retumu: «Ostrogas bibele», ko 1551. gadā iespiedis pirmais krievu grāmatu iespiedējs Ivans Fjodorovs, pirmā krievu valodā izdotā laicīga satūra grāmata, kas izdota 1647. gadā Maskavā, Magnička aritmētika, kas izdota 1703. gadā, un citas.

I. S. NIKITINA MUZEJS

3. oktobrī pagāja 125 gadi kopš dzejnieka I. S. Nikitina dzimšanas dienas. Mājā, kur viņš kādreiz dzīvojis, Voronežā, ierīkots dzejnieka piemiņas muzejs. Gatavojoties jubilejai, muzejā par jaunu pārkārtota ekspozīcija. Seit izstādīti rokrakstu krājumi ar cenzuras aizliegtiem Puškina, Riļjejeva, Odojevska, Davidova dzejoļiem, kā arī paša Nikitina dzejoļi un vēstules.

KALNA VIRSOTNE POLA ROBSONA VĀRDĀ

Aizīniskas Ala-Tau kalnos beigusies alpinisma vasaras sezona. Sportisti veica desmitiem gājēju līdz šim neizpētītās kalnu virsotnes. Biedrības «Lokomotive» alpinisti vienu no pirmoreiz atklātām virsotnēm nosauca pazīstamā neģeru dziedātāja un progresīvā sabiedriskā darbinieka Pola Robsona vārdā.

Vēstule uz fronti maiņiņā ar dāvanām

Atbrīvotājs varenais,
Biedrs visudārgākais,
Simtiem lje tu nogājis.
Mao Cze-duna karogs sarkanais
Gājienā tev pāri viz.

Upes Huanche un Janczi
Tu ar kaujām pārgājis.
Cik tās platas pretim zib!
Dārgais! Uz priekšu ej uzvarot,
Visas pilsētas atbrīvojot.

Amerikaņu šautenes grābj
Amerikaņu lielgabalu grābj
Bez kvītes,
Bez pateicības,
Bez kā.
Čan Kai-ši beidzamā stunda klāt.
Ei, tieci vēl tuvāk tam klāt.
Ei, nebeidz pa skaustu klāt!

No tavas uguns uz vietas beigts ienaidnieks.
Par tautas dzīvību lai tev cīņā iet prieks.

Kaujā tu aizstāvi to.
Par savu ģimeni galvu tu dod.
Visi, visi ar dedzību kvēlu
Armijas rindās redz savus dēlus.
Te maiņiņā tev — tur mūsu dāvanas.

Noglabā to, labi noderēs tas.
Nem divi, ko sviedrus sev noslaucīt,
Pipi — ja iegribas uzsmēķēt,
Ziepes, ko kreklu sev izmazgāt,
Cepumus — ceļā ko piekost klāt.

Tā. Vēlam tev mūžam uzvarēt,
Zināt un allaž atminēt:
Ka atnākam tevi gaida,
Ļoti, jo ļoti gaida!
Atdzejojis Aleksandrs Čaks

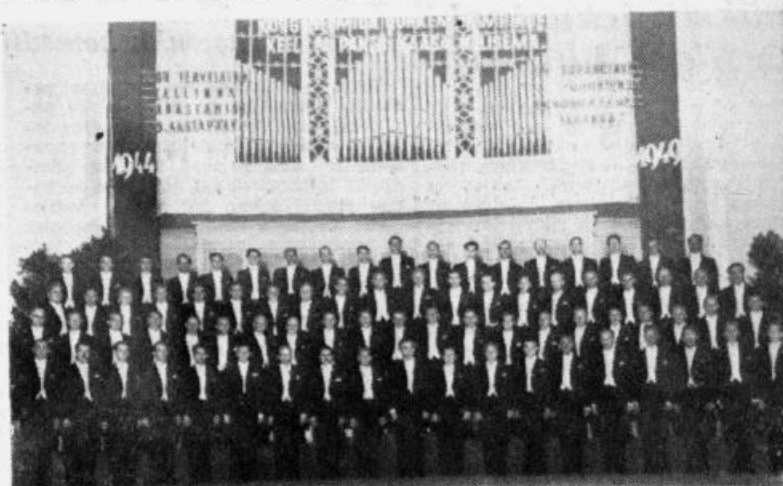
No ārzemju preses

BARBARISKA KENGĀŠANĀS PAR ČAIKOVSKI

Amerikaņu buržuaziskās «mākslas» cinisma kaingals ir Ņujorkā uzvestā operete «Muzika manā sirdī», ko no Čaikovska darbu fragmentiem savārstījis kaut kāds Steiningers, līdz nepazīstamaj sakroplojumam ģenāli krievu komponista nemirstīgo muziku. Kā raksta Čehu žurnāls «Narodna kultura», dolaru maisa muzikāle sulaini nogājis līdz galējai neģēlībai, par savu nektrā «sacerējuma» galveno varoni izvēlēdam... pašu Čaikovski. Šie nelieši atļāvušies tādu kengāšanos par lielā komponista piemiņu, ka likuši viņam šai operetē piedzīvot nekrietnu romānu ar kādu amerikāņu dejujā.

Dzenoties pēc dolara, amerikāņu muzikas veikalniekiem nav svētas pat pasaules kultūras vislielākās vērtības. Ar to viņi, protams, parāda Amerikas kapitalisma «kultūras» isto seju.

Izcila vokālā kolektīva koncerti Rīgā

Rīgas darba ļaudīm vēl spilgtā atmiņā 1947. gadā notikušie Igaunijas PSR Valsts viru kora koncerti. Līdz pēdējai vietai pārpildītās koncertzāles un nerimstošie suminājumi liecināja, cik ļoti mūsu klausītāji iemīlojuši šo vokālo kolektīvu. Tas arī pilnīgi saprotams, jo Igaunijas PSR Valsts viru koris Stalina premijas laureāts prof. G. Ernesaksa vadībā sasniedzis izcilu mākslas meistarību un pieskaitāms pašiem labākajiem mūsu Dzimtenes kora kolektīviem. Latviešu klausītājiem kora koncerti sevišķi mīli, jo sākot jau ar 1942. gadu, Tēvijas kara laikā, kad koris bija tikai organizēšanās sākumā, tas vienmēr bijis gaidīts viesis, sevišķi tālajā Jaro-slavas pilsētā.

Valsts viru koris viesosies Rīgā, lai atkal iepazīstinātu klausītājus ar sava darba jaunajiem panākumiem, kas gūti pēdējo divu gadu laikā. Kora repertuārs kļuvis daudz bagātāks. Savos koncertos viesi sniegs Glinkas, Dargomižska, Rubīnšteina, Aleksandrova, Šostakoviča, Kapa, Ernesaksa u. c. komponistu dzirbus. Izcila vieta programā ierādīta igauņu, krievu un ukraiņu tautas dziesmām. Igaunijas PSR Valsts viru koris pēdējo gadu laikā guvis nedalītu piekrišanu visās mūsu Dzimtenes ievērojamākās koncertu zālēs Maskavā, Leņingradā, Kijevā u. c. Tādēļ arī jo sevišķu interesi klausītāji gaida šā kora koncertus Rīgā.

J. Bērzs

Nākamajā nedēļā

Sodien. plkst. 14.00 un 20.00. Filharmonijas zālē KPFSR nopelniem bagātā mākslas darbinieka, Stalina premijas laureāta prof. Davida Oistracha koncerti.

10. oktobrī «Cinas» zālē M. Musorgska operas «Boriss Godunovs» jauniestudējumam Operas un baleta teātri vēltis pārrunu vakars. Referenti — Kirgīzijas PSR tautas mākslinieks S. Majavins un režisors N. Vasiļjevs.

11. oktobrī «Cinas» zālē Rīgas atbrīvošanas 5. gadadienai vēltis Radiokomitejas atklātais pārrunu vakars. Piedalās — Radiokomitejas koris LPSR nopelniem bagātā mākslas darbinieka T. Kalnina vadībā, LPSR nopelniem bagātais mākslas darbinieks Ed. Mikelsons, LPSR nopelniem bagātais mākslinieks H. Brauns, soliste M. Krūma, G. Brachmanis u. c.

12. oktobrī «Cinas» zālē brāļu Turu luga «Aiz sūtniecības logiem» jaun-

iestudējumam Dailes teātri vēltis pārrunu vakars.

Latvijas Padomju rakstnieku savienībā dejas tulkojāju sanāksme. Pārrunās padomju tautu lirikas antoloģijas tulkošanas jautājumus. Informāciju sniegs J. Plaudis.

ACP Centralajā klubā, Amatu ielā 3/5, prof. Jēkaba Vitoliņa lekcija «Latviešu padomju muzika». Pēc lekcijas koncerts.

13. oktobrī Latvijas Padomju rakstnieku savienībā tulkojāju sekcijas sanāksme. Izīrās M. Gorkija lugas «Barbari» tulkojumu.

Dailes teātri brāļu Turu luga «Aiz sūtniecības logiem», pirmizrāde.

15. oktobrī Latvijas Padomju rakstnieku savienībā dramātas sekcijas sanāksme. Izīrās E. Zālītes jauno lugu «Nesavaldītās spītnieces».

Mākslas darbinieku namā latviešu tautas dzejnieka J. Raina darbu izpildītāju konkursa turpinājums.

Trīs triecieni imperialistiskajai kara noņemnei

Trīs milzu triecienus saņēmusi starptautiskās reakcijas un agresijas noņemnei. Galīgi un uz visiem laikiem no imperialistu asinainām rokām izrauts atomšantažas ierocis. Sagrauts kara kurinātāju slepenais čūsku midenis Ungarijā. Bankrotu cietusi imperialistiskā reakcija Tālajos Austrumos, kur pilnā augumā sasiejušies divi Ķīnas tauta, augstu paceļot pāri savai jaunajai tautas republikai sarkano brīvības un miera karogu. Trīs vareni triecieni atompolitīkiem, imperialistiskajiem interventu un spiegiem. Trīs lielie ieguldījumi demokrātijas un miera lietās uzvarai. Tāda ir pēdējo nedēļu aktu valoda.

Atomšantažisti pie sasistas siles

Nav šaubu, ka atomšantaža bija galvenais jauna kara kurinātāju līdzeklis starptautiskās saspīlējuma radīšanai. Aklī pašaudamies iluzijai, ka atomieroci pieder tikai ASV, Volstrita veikalnieki un diplomāti nemitējās atkārtot, ka atombomba pārāka par visām tautām, armijām un idejām. «Tiesa, — dažkārt atzinās ASV imperialisti, — mums nav lielu armiju, mums nav piekritēju masās, mums nav pat idejas (vienā no pēdējiem žurnāla «Foreign affairs» numuriem ASV imperialisma ideoloģis Robinsons rakstīja: «Kaut mums būtu viena konstruktīva ideja!» — bet toties mums ir atombumba!» Sodien Volstrits ir nonācis sprūks. «Slavināt amerikāņu atombumbu nozīmē slavināt padomju atomieroci», — raksta amerikāņu laikraksti. Bet neslavināt vairs amerikāņu atombumbu nozīmē atzīt, ka amerikāņiem vispār nav vairs ko slavināt kā ASV pārākuma pazīmi. Taču jau ir atzīts: kārtīgas armijas nav, piekrišanas tautā nav, ideju nav. Bija atombumbas iluzija. Bija un izbija. Un Volstrita propagandisti tup pie sasistas siles.

Vēl šā gada augustā amerikāņu reakcionārais žurnāls «Life» ievietoja

rakstu par «trešo pasaules karu» ar stratēģisko karti, kurā redzams, ka «ienaidnieku» apturēja pie Reinas ar trim atomeksplodijām — Rūrā, Bonā un Manheimā... Var iedomāties, kā tagad kara kurinātājs, šis kartes autors, kož pirkstus! Bet viņu iedzīvotāji, iefaugot «Life» karti, lieku reizi varēja pārliecināties, cik «humanīem» mērķiem amerikāņu bosī lēmuši Bonas pusvalsti.

Trumens un Ko, kuri netaupīja pūles, lai pierādītu, ka Padomju Savienībai nebūs atomenerģijas līdz 1952. gadam, 23. septembrī parakstīja sev kārtējo gara nabadzības aplieciņu. Un ne tikai sev, — arī saviem Londonas kolēģam, kuri jau kopš 5 gadiem veltī pūles paši uziet un izspiest to tēvoča Sama atomieroci «noslēpumus». Ar garu deģunu palikuši sēžam i angļu, i amerikāņu kara kurinātāji.

TASS 25. septembra paziņojums ne tikai izsūtīja no atomdiplomātu rokām bīstamo šantažas un no atommilitāristu rokām vēl bīstamāko agresijas ieroci, — šis paziņojums vēlreiz visai pasaulei apliecināja Padomju Savienības nelokāmo miera gribu. Kad pirms turpat diviem gadiem padomju delegācija ANO ierosināja aizliegt atomieroci, ASV propagandisti apgalvoja, ka «šis priekšlikums neliecinot vis par Maskavas miera gribu, bet gan par to, ka Padomju Savienībai nav atomieroci». «Redzēsim, — turpināja šie kungi, — ko teiks Višinskis, ja viņš ANO tribīnē varēs uzlikt vīstokli ar padomju atombumbu». Tagad šie ASV propagandisti pavisam apjukusi. Taču vairs neviens nav šaubu par to, ka padomju delegācija visu laiku varējusi izpildīt šo ASV kara kurinātāju «vēlēšanos» — un tomēr tā ne agrāk, ne tagad šo iespēju nav izlietojusi draudu un šantažas politikai. Tā visas tautas vēlreiz pārliecinājušās par «taliniskās ārējās politikas dziļo principālīti un

miermīlību, kas balstās uz mūsu socialistiskās lielvalsts varenā un neuzvaramā spēka.

Imperialistiskās aģentūras bankrots Ungarijā

Ja TASS 25. septembra paziņojums bija varens trieciens imperialistu draudbojai atvērtai rokai, tad Laslo Raika prāva bija trieciens starptautiskās reakcijas slepenākajai pozīcijai demokrātiskās frontes aizmugurē, jo šī prāva atmakoja un sagrāva ASV imperialistu plānu radīt piekto kolonu pašā miera frontē. Budapeštas prāva atsedza amerikāņu reakcijas slepenāko nodomu: izmantojot fašistisko aģentu Tito, radīt visās tautas demokrātijas valstīs pagrīdes organizācijas, kas, sadarbojoties ar Belgradas kliķi, pakāpeniski atrautu tautas demokrātijas valstis no miera un demokrātijas noņemnei. Šis neģēlīgais plāns izjuka, kad Kompartiju Informbirojs pagājušā gada vasarā atmakoja Tito kliķi kā socialisma nodevējus. Tito draugiem Ungarijā nācās steidzīgi grozīt savu taktiku. Zaudējuši iespēju atklāti atbalstīt Belgradas pūli, Raiks, Palfi «in citi nostājās uz viņiem vienīgā iespējamā — brunotas savzvērstības, atklātas nodevības un slepkavību ceļa. Raika kliķe saistījās ar fašistiskajām padibenēm pašā Ungarijā, bet it īpaši Austrijā, kur tie ar anglosakšu gādību organizējās brunotās bandās, un gatavojās ar Vašingtonas un Belgradas intervenci gāzt tautas varu Ungarijā un nodibināt valsti fašistisku diktatūru.

Tā imperialistu aģentus, spieģus, tautas nodevējus un slepkavas tad arī Raika bandu notiesāja un sodīja ungaru tauta. Demokrātiskā prese taisnīgi norādīja, ka Raika prāva apšūdzēto solā nav sēdētis tikai Raiks un viņa līdzvainīgie vien, bet visa starptautiskā reakcija, kas bija pacēlusi savu noziedzīgo roku pret demokrātisko, brīvo Ungariju; un ka apšūdzēja, tiesāja un sodīja Raika kliķi ne tikai Ungarijā, bet visas brīvību un

mieru mīlošās tautas, visa demokrātiskā noņemnei, kas, atmaskojot un iznīcinot starptautiskās reakcijas piekto kolonu Ungarijā, devusi izšķirošu triecienu «aukstā kara» aizjūras režisoriem un to Eiropas marionetēm.

Ķīnas tautas triumfs

Reakcijas noņemnei nespēja atjēgties no triecieniem imperialistisko atomšantažistu un spieģu pozīcijām, kad tā jau saņēma jaunu — Ķīnā proklamēja demokrātisku tautas republiku.

Ķīnas tautas republikas proklamēšana nozīmē ASV imperialistu gadu desmitiem perināto plānu izgāšanos, nozīmē gomindana reakcionārās kliķes pilnīgo bankrotu, nozīmē starptautiskās miera un demokrātijas noņemnei spēku varenu pieaugumu.

Sākot ar pagājušā gadsimta beigām, ASV valdošās aprindas visādi mēģināja satvert — kā viņi teica — Ķīnas «atslēgas» savās rokās. Pēc otrā pasaules kara Volstrits iedomājās, ka pienācis istais brīdis realizēt šos agresīvos plānus. Balstīdamies uz pieci ar pus miljonu lielo gomindana armiju, amerikāņi stājās pie Ķīnas iekaršanas. Bet amerikāņu ģenerālu — veikalnieku un gomindana reakcionāru plāni ar troksni izgāzās. Ne jau tāpēc Ķīniešu tauta bija varonīgi cīnījusies pret japāņu iebrucējiem, lai-iebūtu gaļu amerikāņu verdzinātāju sakās. Un 1946. gadā, uzsākot nodevīgu karu pret Ķīnas demokrātijas, starptautiskā reakcija parakstīja saviem Tālo Austrumu plāniem nāves spriedumu.

Slavenā Ķīnas tautas dēla Mao Cze-duna un viņa cīņās biedru vadībā Ķīnas komunisti mobilizēja Ķīnas tautas masas izšķirošai cīņai pret iekšējo un ārējo reakciju. Sākot ar 1947. gadu, Ķīnas tautas atbrīvošanas armija devusi arvien stiprākus triecienus saviem pretiniekiem, atbrīvojusi rajonus pēc rajona, provinci pēc provinces, vienu Ķīnas daļu pēc otras. Lielo cīņu par Ķīnas atbrīvošanu šīs dienās vainagojusi Ķīnas Tautas Republikas proklamēšana.

Visa progresīvā cilvēce ar nedalītu

prieku apsveica pusmiljarda lielās Ķīniešu tautas atbrīvošanu un apvienošanu vienā demokrātiskā tautas valstī. Pasaules demokrātiskā prese norāda, ka Ķīnas Tautas Republikas nodibināšanās ir notikums, kas pēc savas vēsturiskās nozīmes var līdzināties vislielākajām parādībām cilvēces vēsturē.

Pirmā valsts, kas atzinusi Ķīnas Tautas Republiku, ir mūsu Dzimtene, kuras tauta ar visdziļākajām simpatijām sekojusi Ķīnas tautas atbrīvošanas cīņām. Izteikdami savu prieku par šo Padomju Valdības soli, demokrātiskās Ķīnas laikraksti pasvīturo, ka bez Padomju Savienības eksistences un morālā atbalsta, bez Padomju Armijas izcilajam uzvarām pār hitlerisko Vāciju un imperialistisko Japānu Ķīniešu tauta nebūtu varējusi izcīnīt savu vēsturisko uzvaru.

Ķīniešu tauta jo dziļi izprot Padomju Savienības lielo neatsveramo lomu Ķīnas atbrīvošanā. Tāpēc arī, svinot savu dižo uzvaru, Ķīnas darba ļaudis ar sajūsmu un dziļu pateicību min visas pasaules darba ļaudis skolotāja un vadoņa, lielā Stalina vārdū. «Mao Cze-duna un Stalina vienība, — rakstīja angļu reakcionārais laikraksts «Daily Express», — ir pats nepatīkamākais, ko vien varēja gaidīt rietumu demokrātijas». Iztuoksim šo frazi: anglosakšu imperialistu lapele ar bāzēm konstatē demokrātiskās noņemnei spēka, vēriena un vienības augšanu. Imperialistiskie kara kurinātāji nikni kauca. Viņi jūt grīlojamies zem savām kājām pašus pamatus.

Toties pasaules brīvību mīlošās tautas pauž savu prieku un sajūsmu par notikumu attīstību Tālajos Austrumos. «Ar kādu drošību, — izsaucās Florencē milzu mitiņā biedrs Toljati, — iet uz priekšu pa ceļu uz socialismu strādnieki un darba ļaudis jau pusē no visas pasaules!» Jā, biedra Molotova vārdi, ka šodien visi ceļi ved uz komunismu, kļūst vēsturiska realitāte.

M. Vinters